

Täysistunto

Tiistai 2.6.2026 klo 14.00—22.04

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 2 ja 10 luvun muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan hallitus varmistaa, että muun muassa pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa riittäväällä tavalla, arvioidaan jälkikäteen ilmoitettavan kotietsinnän säätäminen ja hallitus mahdollistaa nykyistä laajempien salaisten pakkokeinojen käytön rikollisjengeissä aktiivisesti toimivan henkilön kohdalla. Käsillä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan lainsäädäntöön lisättäväksi säännökset salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä ja osallistuvan tietolähteen käytöstä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että ampumaserikos lisättäisiin ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevaksi perusterikokseksi.

Kyse on merkittävästä ja tarpeellisesta pakkokeinolain muutosesityksestä erityisesti vakavien rikosten selvittämistoimivaltuuksien parantamiseksi. Yhteiskunnan intressi selvittää rikos on sitä suurempi, mitä vakavammasta rikoksesta on kyse. Esityksessä ehdotetut lainsäädäntömuutokset antavat toimivaltaisille viranomaisille kaivatut lisämahdollisuudet selvittää vakavia rikoksia.

Toimintaympäristö erilaisine uusine toimintamahdollisuuksineen rikosten toteuttamiseksi on muuttunut. Esityksen tavoitteena on saattaa viranomaisten keinot hieman lähemmäs sitä toimintatasoa, jolla rikolliset esimerkiksi toimintaympäristön muutoksen ansiosta pystyvät toimimaan. Usein tuntuu, että he ovat aina vähän edellä, mutta me tulemme vahvasti perässä.

Lisäksi pakkokeinolain mukaisia vangitsemisen edellytyksiä selkeytettäisiin ottaen huomioon kansainvälinen ja kansallinen oikeuskäytäntö. Muun ohella korkeimman oikeuden keväällä 24 antaman ratkaisun mukaisesti lakia selkeytettäisiin siten, että rikoksesta todennäköisin syin epäillyn vangitseminen edellyttäisi aina jonkun pakkokeinolaissa määritellyn erityisen edellytyksen, kuten karttamis-, sotkemis- tai jatkamisvaaran, käsilläoloa. Vaikka vangitseminen edellyttäisi jatkossa rikoksen vakavuudesta riippumatta jonkin eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

tyisen edellytyksen käsilläoloa, esityksessä korostetaan tästä huolimatta sitä, että rikoksen vakavuus ja odotettavissa olevan rangaistuksen pituus olisivat vangitsemisen edellytyksiä koskevassa arvioinnissa merkityksellisiä tekijöitä, jotka voisivat vahvasti osoittaa yhden tai useamman erityisen edellytyksen käsilläoloa.

Esityksessä todetusti ylitörkeiden rikosten osalta jo rikoksen vakavuuden voidaan lähikohtaisesti katsoa muodostavan vahvan perustan vangitsemiselle, eikä karttamis-, sotkemis- tai jatkamisvaarasta edellyttäisi yhtä vahvaa selvitystä kuin tehtäisiin lievempien rikosten kohdalla. Tämä on hyvin loogista.

Mainittakoon selvyuden vuoksi, että oikeustila ei syntynyt edellä viitatus korkeimman oikeuden ratkaisun johdosta, vaan käytäntö on muotoutunut jo aikaisemmin ihmisoikeus-sopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella. Viitatussa korkeimman oikeuden ratkaisussa käytännössä muistutettiin tästä ja huomioitiin lain epäselvyys tältä osin, että rikoksesta todennäköisin syin epäillyn vangitseminen ei voisi perustua pelkästään rikoksen vakavuuteen vaan edellyttäisi aina jonkin pakkokeinolaissa määritellyn erityisen edellytyksen, kuten karttamis-, sotkemis- tai jatkamisvaaran, käsilläoloa. Jatkossakin on tärkeää, että esitutkintaviranomaiset vaatimuksissaan perustellen ve-toavat jatkamis-, karttamis- ja sotkemisvaaraan.

On hyvä huomata, että esityksessä ehdotetaan lisäksi täydennettäväksi vangitsemisen edellytyksiä täysin uudella vangitsemisperusteella, joka tulisi sovellettavaksi, kun rikoksesta epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella olisi syytä epäillä, että hän aiheuttaisi vaaraa jonkun hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tämän uuden vangitsemisperusteen arvioinnissa keskeisessä asemassa olisivat muun muassa rikoksesta epäillyn henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tämän käyttäytyminen ja yhteydet rikollisjoukkoon, sekä epäiltyyn rikokseen ja teko-olosuhteisiin liittyvät tekijät, kuten teon kohdistuminen puolustuskyvyttömään tai epäillylle entuudestaan tuntemattomaan henkilöön. Perusteen soveltaminen ehdotetaan rajattavaksi ylitörkeisiin rikoksiin eli niihin, joissa rikoksesta säädetty vähimmäisrangaistus olisi vähintään kaksi vuotta vankeutta. Eräissä vertailumaissa onkin säädetty vangitsemisesta vastaavin turvallisuusperustein. Tämä löydettiin virkavalmistelussa kansainvälisistä oikeuskäytännöistä meille uudeksi vangitsemisperusteeksi.

Esityksen tarkoituksena onkin selkeyttää lainmukaisia vangitsemisen edellytyksiä huomioiden edellä mainittu kansainvälinen ja kansallinen oikeuskäytäntö sekä turvata vangitsemisen mahdollisuus vakavien rikosten osalta. Muutosehdotuksella ei vaikeuteta vangitsemista nykyisestä tilanteesta vaan päinvastoin selkeytetään lainsäädäntöä, jotta vangitseminen olisi mahdollista aina silloin, kun edellytykset sille täyttyvät, tietysti huomioiden vielä tämä uusi vangitsemisperuste.

Lausuntokierroksella useat lausunnonantajat pitivät ehdotuksia ja esityksen tavoitteita joko kokonaisuudessaan tai tietyiltä osin kannatettavina, perusteltuina ja laadukkaasti sekä huolellisesti kirjoitettuina. Tämä on erinomainen lähtökohta pakkokeinolain muutoksia koskevalle hallituksen esitykselle ja eduskuntakäsittelylle. Esityksessä ehdotettavilla lainmuutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä viranomaisvaikutuksia, mutta luonnollisesti uusi sääntely toimivine toimintatapoineen edellyttää tietynasteista panostusta ja tietysti henkilöstön koulutusta.

Arvoisa puhemies! Kyse on erittäin tärkeästä esityksestä. Järjestäytyneen rikollisuuden ja muun vakavan rikollisuuden kielteiset vaikutukset yhteiskunnalle ovat ilmeiset. Esitetyt muutokset korostavat hallituksen tavoitteita parantaa toimivaltaisten viranomaisten rikos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

tenselvittämismahdollisuuksia ja siten parantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Se on ollut tällä hallituskaudella koko ajan takaraivossa: yhteiskunnan turvallisuus. Rikostorjunnan tehostamisella voidaan ennakkollisesti estää vakavia perusoikeuksiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia. Samoin rikosten selvittäminen on tavoite, jonka saavuttamista yleinen etu ja yhteiskunnallinen intressi voimakkaasti edellyttävät.

Esitettyjen lainmuutosten ehdotetaan tulevan voimaan tämän vuoden kuluvana syksynä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Meri. — [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Käytättekö mikrofonia, kiitos!

14.10 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää hallitusta tästä erinomaisesta esityksestä, joka on hyvin tärkeä ja jossa nimenomaan on tavoitteena — kuten ministeri sanoi koko hallituksen kriminaalipolitiikan tavoitteeksi — yhteiskunnan turvallisuuden lisääminen.

Mutta siitä on pakko olla eri mieltä ministeri Meren kanssa, kun sanoitte, että tämä ei johdu siitä korkeimman oikeuden vuonna 24 tekemästä päätöksestä. En tunne kaikkea, mitä Suomessa oikeuslaitoksissa tapahtuu, mutta mediaa seuraamalla ei ole voinut välttyä siltä, että nimenomaan tämän korkeimman oikeuden vuonna 24 tekemän ratkaisun jälkeen murhamiehiä, raiskaajia ja muita erittäin törkeisiin rikoksiin syyllistyneitä on päästetty vapaaksi, minkä jälkeen he ovat tehneet uusia törkeitä rikoksia tai vaihtaneet maisemaa. Totta kai tiedän, että korkeimman oikeuden ratkaisun taustalla oli Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuja. Tuota tuomioistuinta en ole pitkään aikaan arvostanut, en ainakaan sen jälkeen, kun se rupesi moittimaan Suomea siitä, että tämmöinen irakilainen oli kuollut, joka ei ollutkaan kuollut, vaan ilmeisesti jostain Bagdadin basaarista oli ostettu joku kuolintodistus. — Mutta palataan tähän asiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.11 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös omasta puolestani kiitän hallitusta. Kiitos kuuluu, oikeusministeri Leena Meri, erityisesti teille. Tällä kaudella on tullut valtavan paljon hyvää lainsäädäntöä tänne käsiteltäväksi, ja tätä on ollut sitten ilo meillä lakivaliokunnassa käsitellä. Ollaan monelta osin Suomen lainsäädäntöä, rikoslainsäädäntöä ja niinpäin pois, saatu paremmalle tolalle, ja myöskin tämä pakkokeinolain uudistus osuu siihen samaan sarjaan.

Kiinnitin itsekin huomiota tuohon lausuntopalautteeseen, jota tästä asiasta oli annettu, ja se oli erittäin positiivista. Käytännössä kaikki tämän asian parissa työskentelevät henkilöt pitävät tätä uutta lainsäädäntöä tarpeellisena ja nimenomaan sen osalta, että saadaan taklattia tätä järjestäytynyttä rikollisuutta. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.12 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En edes muista, kuinka monta kertaa olen oikeusministeri Leena Merta kiittänyt tässä salissa tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

män vaalikauden aikana, ja jälleen tänään haluan kiittää. Tämä on erittäin tervetullut uudistus. On sen taustalla sitten mikä syy tahansa, niin tämä on perusteltu muutos, puuttua järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan mutta myös tähän, jonka edustaja Zyskowicz nosi esille, eli siihen, miten vangitsemisen edellytyksiä arvioidaan. Meillä on lukuisia merkkejä siitä, että ennen tuomiota rikoksentehtyjä on sitten paennut maasta ja päässyt kuin koi-ra veräjistä. On tärkeää varmistaa, että heidät saadaan tuomiolle ja että he myös tuomionsa, rangaistuksensa suorittavat, ja sitten niissä tilanteissa, missä olette myös olleet erittäin ansiokas, rikollisten karkottaminen. Ne ovat olleet tervetulleita ja lisänneet meidän arjen turvallisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

14.13 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myöskin minä haluan kiittää oikeusministeri Merta tästä hyvästä uudistuksesta jälleen niitten lukuisten uudistusten lisäksi, mitä jo aikaisemmin on tehty. Erityisesti se, että salaisia pakkokeinoja jatkossa otetaan laajemmin käyttöön, on todella hyvä, koska niin kuin sanottua, rikolliset ovat aina ikään kuin edellä. Meillä pitää olla yhteiskunnassa sellainen tilanne, että meillä on lainsäädäntö, joka tuottaa pelkoa heille niin, että rikoksia ei kannata tehdä, erityisesti ainaakaan Suomessa, mikä kohdistuu juurikin kansainväliseen rikollisuuteen.

Äärimmäisen hyvä ja tärkeä uudistus. Vuosikausia meillä on menty väärään suuntaan siinä, että rikollisen etu on ollut ikään kuin se tärkein, jota suojellaan, ja pikkuhiljaa peruutellaan tällä hallituskaudella toiseen suuntaan — äärimmäisen hyvä niin. On myöskin hyvä, että tulee näitä uusia perusteita olosuhteisiin ja käyttäytymiseen liittyen, millä voidaan vangitseminen sitten suorittaa näissä ylitörkeissä rikoksissa. Se, jos mikä, vastaa kansalaisten oikeustajua, joka välillä näissä asioissa on ollut kyllä vakavasti uhattuna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

14.14 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikein tässä ministeriä on kiitetty aloitteellisuudesta monien lainsäädäntöaloitteiden osalta. Nostaisin esille yhden aloitteen, joka on ikään kuin jäänyt kuitenkin tekemättä. Kun olitte lakivaliokunnan puheenjohtaja viime vaalikaudella, tehtiin lakialoite koskien pysäköinninvalvonnan lainsäädännön kehittämistä. Silloin jäi mielikuva siitä, että oikeusministeriksi tullessanne te ikään kuin voisitte tätä asiaa pyrkiä edistämään, kun olitte silloin siinä lakialoitteenkin takana. Mitä kuuluu tälle pysäköinninvalvonnan lainsäädännön kehittämislle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt siirrymme listalle. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

14.15 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaiselta oikeusministeri Mereltä on jälleen saatu eduskuntaan esitys, jolla järjestäytyntä rikollisuutta päästään estämään tehokkaammin. Nyt pakkokeinolakia uudistetaan vastaamaan nykyrikollisten toimintatapoihin. Lakiin tehdään neljä erittäin tärkeää muutosta:

Ensinnäkin poliisille lisätään oikeus suorittaa salainen kotietsintä, niin että esimerkiksi huumekauppiaiden käyttämät Airbnb-kämpät pystytään käymään tutkimassa ennen kuin rikolliset saavat mahdollisuuden hävittää todistusaineet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

Toiseksi rikollisten joukkoon soluttautuville poliisien peitehenkilöille annetaan laajemat oikeudet tehdä jopa pieniä rikoksia, jotta henkilö voisi saavuttaa huumepomon luottamuksen. Sillä tavalla poliisi saa tietoja, joiden perusteella nämä rikolliset voidaan ottaa kiinni.

Kolmas lakimuutos liittyy tietoihin, joita salaisilla pakkokeinoilla on saatu. Aiemmin tietoa on saanut hyödyntää lähinnä vain rikoksen ratkaisemiseen, jota varten kuuntelulupa on saatu, poikkeuksena jotkin hyvin vakavat ilmi tulleet rikosaikeet. Jatkossa tietoa saa käyttää hyödyksi myös ampuma-aserikosten selvittämisessä. Tämä on hyvin tärkeää, koska aseet ja varsinkin laittomat aseet ovat yleistyneet todella paljon.

Neljäs muutos parantaa mahdollisuuksia pitää vaarallinen henkilö vangittuna. Vangitsemisperusteisiin lisätään epäily siitä, että henkilön oletetaan vaarantavan jonkun toisen ihmisen hengen tai terveyden.

Arvoisa puhemies! Maailma on muuttunut, ja siksi myös lainsäädännön on muututtava. Kiitos ministeri Merelle näistäkin lakimuutoksista, jotka parantavat mahdollisuuksia selvittää rikollisverkostojen tekemiä rikoksia ja pitää suomalaiset tavalliset ihmiset paremmin turvassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.18 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos oikeusministeri Merelle jälleen kerran hyvin tehdystä työstä.

Vaarallisten rikollisten paikka ei ole vapaudessa. Suomessa on kuitenkin tällä hetkellä ollut varsin erikoinen tilanne vuodesta 2024 saakka, kun yhä useampi rikollinen on jouduttu päästämään vapaalle jalalle odottamaan tuomiota. No, mitä tekevät rikoksesta epäillyt? Käyttävät tietysti tilaisuutta hyväkseen ja katoavat ulkomaille teille tietämättömille. [Ben Zyskowicz: Ja tekevät uusia rikoksia!] — Ja tekevät uusia rikoksia.

Otanpa tässä, edustaja Zyskowicz, muutaman esimerkin teidän pyynnöstänne ja ehdotuksestanne ja kannustuksestanne.

Porvoalainen huumeparoni herra Björkendahl päästettiin vuonna 25 vapauteen odottamaan tuomiotaan. Hän sai 10 vuoden tuomion murhan yrityksestä, mutta, kuinka ollakaan, ehti siirtyä ulkomaille, ja herra Björkendahl on Europolin etsityimpien rikollisten listalla tällä hetkellä.

Toinen esimerkki: Porilainen herra Kivistö tappoi teloitustyyliä 15-vuotiaan pojan vuonna 2023. Kivistö vangittiin, mutta hän pääsi korkeimman oikeuden linjauksen myötä vapaaksi odottamaan tuomiotaan. Kuten Zyskowicz vähän viittasi tässä siihen, mitä tapahtuu sillä aikaa, tuomiota odottaessaan herra Kivistö teki esimerkiksi pahoinpitelyn, huumausainerikoksia, laittomia uhkauksia ja muita vahingontekoja.

Aiemmin Suomessa oli mahdollista pitää kaikkein vakavimmista rikoksista eli niin sanotuista ylitörkeistä rikoksista epäillyt vangittuna jo pelkästään epäillyn rikoksen vakavuuden perusteella. Täten esimerkiksi murhasta epäilty pysyi vangittuna pääkäsittelyyn asti. Ja kuten tässä on käynyt ilmi tämä vuoden 24 päätös, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöön perustuen pelkästään epäillyn rikoksen vakavuudella ei voi perustella vangittuna pitämistä ennen tuomiota. Näin korkein oikeus linjasi.

No, kuten nämä ongelmat ovat tässä tulleet ilmi, niin nyt pakkokeinolakiin tehdään tarvittavat, ymmärrettävät ja perustellut muutokset: poistetaan tuomioistuinikäytännön valossa ongelmallinen kohta ja lisätään vangitsemisen edellytyksiin uusi turvallisuusperuste.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

Sitä voitaisiin siis soveltaa ylitörkeissä rikoksissa, kun epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella olisi syytä epäillä, että hän aiheuttaisi vaaraa jonkun hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Arvoisa puhemies! Pidän näitä esityksiä erittäin kannatettavina, ymmärrettävinä ja suotavina. Kiitos, ministeri Meri, asian edistämisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.21 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Merta jälleen kerran tämän tärkeän asian edistämisestä.

Tämä hallituksen esitys on suoraan turvallisuuden ytimestä. Turvallinen yhteiskunta ei ole sellainen, jossa vaarallisista rikoksista epäillyt voivat kulkea vapaana. Siksi teemme nyt muutoksia pakkokeinolakiin. Viime vuosina yhä useampi vaarallisesta rikoksesta, kuten henkirikoksesta tai vakavasta väkivallasta, epäilty on jouduttu päästämään vapaalle odottamaan oikeudenkäyntiä tai tuomiota. Poikkeuksen on tehnyt kyky osoittaa pakenemisen tai rikollisen toiminnan jatkamisen riski, mutta tämä käytäntö on osoittautunut hyvin ongelmalliseksi. Yksiselitteisesti kuitenkin on niin, että ei näiden rikollisten paikka ole vapaudessa.

Arvoisa puhemies! Tässä muutoksessa on ennen kaikkea kyse siitä, millaiset työkalut annamme maamme viranomaisille rikollisuuden torjumiseksi ja turvallisen yhteiskunnan takaamiseksi. Kyse on siitä, miten pidämme kiinni oikeusvaltion periaatteista.

Keskeisenä uudistuksena ehdotetaan nyt vangitsemisen edellytyksiin lisättäväksi uusi, niin sanottu turvallisuusperuste, jonka nojalla henkilö voitaisiin vangita erittäin vakavissa rikoksissa, jos hänen arvioidaan muodostavan vaaraa toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Samalla korostetaan, että rikoksen vakavuus ja ankaran rangaistuksen todennäköisyys pysyvät keskeisinä arviointikriteereinä ja kaikkein vakavimmissa rikoksissa vangitsemisen kynnyks on jo lähtökohtaisesti matalampi.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muun muassa mahdollisuutta tietysin perustein salaisiin paikkaetsintöihin ilman ilmoitusvelvollisuutta, sääntelyä osallistuvan tietolähteen käytöstä rikollisryhmien toiminnan paljastamiseksi sekä toimia ampuma-aserikosten tutkinnan tehostamiseksi. Tämä on oikeustajun mukaista, turvallisemman Suomen rakentamista.

Arvoisa puhemies! Vakavin rikollisuus on muuttunut. Se on yhä useammin järjestäytyntä, suunnitelmallista ja vaikeasti havaittavaa, eikä perinteisillä keinoilla pystytä enää kaikilta osin vastaamaan näihin ilmiöihin. Kun rikollisuus toimii piilossa, myös viranomaisten on pystyttävä toimimaan riittävän tehokkaasti. Tällä esityksellä pyritään siihen, että rikoksia voidaan paljastaa aikaisempaa varhaisemmassa vaiheessa, viranomaiset pääsevät paremmin käsiksi suljettuihin rikosverkostoihin ja vakaviin rikoksiin, ja näihin voidaan puuttua jo ennen niiden toteutumista, mikä on ennaltaehkäisyssä näkökulmasta turvallisuustyön ydintä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena tämä esitys vahvistaa Suomen turvallisuutta parantamalla viranomaisten kykyä torjua vakavaa rikollisuutta, mahdollistamalla puuttumisen vaarallisiin tilanteisiin ajoissa ja tekemällä sen oikeusvaltion periaatteita kunnioittaen. Siksi kyse on lopulta hyvin yksinkertaisesta asiasta, nimittäin siitä, että ihmisten on voitava luottaa siihen, että yhteiskunta suojaa heitä ja että se tekee sen oikeudenmukaisesti. Siksi tärkein tehtävämme on varmistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuus. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.27 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut. Järjestäytynyt rikollisuus, katujengit ja huumausainekauppa ja kansainväliset rikollisverkostot toimivat entistä ammattimaisemmin ja käyttävät hyväkseen teknologian tarjoamia mahdollisuuksia sekä lainsäädännön aukkoja. Viranomaisten on pystyttävä vastaamaan tähän kehitykseen tehokkailla ja ajanmukaisilla keinoilla.

Hallituksen esityksellä vahvistetaan poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia selvittää vakavia rikoksia ja estää niiden aiheuttamia haittoja. Tavoitteena on varmistaa, että pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa nykyistä paremmin tilanteessa, jossa rikollisuus muuttuu jatkuvasti vaikeammin havaittavaksi ja tutkittavaksi. Merkittävä uudistus on mahdollisuus käyttää salaista paikkaan kohdistuvaa etsintää. Rikollisverkostot hyödyntävät toiminnassaan esimerkiksi varastoja, piilopaikkoja ja muita tiloja, joissa säilytetään huumeita, aseita tai rikoshyötyä. Viranomaisilla tulee olla mahdollisuus päästä käsiksi tällaiseen toimintaan silloin, kun rikoksen selvittäminen sitä edellyttää ja tuomioistuimien arvioi toimenpiteen lainmukaisuuden.

Arvoisa puhemies! Esityksessä mahdollistetaan myös osallistuvan tietolähteen käyttö. Tämä antaa viranomaisille aiempaa paremmat mahdollisuudet saada tietoa rikollisryhmien torjunnassa. Sisäpiiritiedolla on usein ratkaiseva merkitys, sillä vakavat rikokset suunnitellaan suljetuissa verkostoissa, joihin viranomaisten on muuten vaikea päästä käsiksi. Lisäksi vangitsemisen edellytyksiä täydennetään uudella perusteella liittyen tilanteisiin, joissa on syytä epäillä henkilön aiheuttavan vaaraa toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tämä parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua vakaviin uhkatilanteisiin ajoissa ja ehkäistä rikoksia ennen kuin vahinkoa on tapahtunut. Esityksessä on samalla huolehdittu oikeusturvasta. Salaisten pakkokeinojen käyttö sidotaan vakaviin rikoksiin, niiden käytölle asetetaan tiukat edellytykset ja päätöksenteko kuuluu pääsääntöisesti tuomioistuimelle.

Arvoisa puhemies! Jälleen kiitos oikeusministeri Merelle tämän asian tuomisesta eduskuntaan. On Suomen etu, että meillä on perussuomalainen asiantunteva ja ahkera ministeri Meri ja ministeriöstä tulee lähes viikoittain maamme turvallisuutta lisääviä esityksiä ja työkaluja viranomaisille puuttua rikoksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.30 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Arvon ministeri! Käsittelyssämme olevan hallituksen esityksen tavoitteena on varmistaa, että pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla. Myös salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä on tarkoitus säätää, jotta mahdollistaisimme nykyistä laajempien pakkokeinojen käytön vakavaan rikollisuuteen liittyen. Hyvä näin, sillä viranomaiset ovat esittäneet kritiikkiä siitä, että nykyiset pakkokeinot eivät usein riitä vakavien rikosten paljastamiseen ja selvittämiseen. Järjestäytynyt rikollisuus ja rikollisverkostot ovat ammattimaistuneet, mikä edellyttää viranomaisilta laajempia operatiivisia tutkintavaltuuksia. Juuri tähän tämä esitys pyrkii vastaamaan.

Salaiseen paikkaan kohdistuvalla etsinnällä pystytään puuttumaan esimerkiksi sellaisiin tilanteisiin, joissa rikollisverkostot käyttävät toiminnassaan salaisia varastoja huumeiden tai aseiden säilyttämiseen. Rikollisporukat osaavat nykyään käyttää hyväksi nykyisen lain porsaanreikiä poliisin etsintävaltuuksissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

Todella merkittävänä uudistuksena on osallistuvan tietolähteen käyttö. Tietolähde voi toimia rikollisverkoston sisällä ja jopa osallistua rajallisesti sen toimintaan saadakseen tietoa viranomaisille. Tämä on erittäin tervetullut uudistus, sillä nykyisellä lainsäädännöllä tämä ei ole mahdollista.

Arvoisa puhemies! Salaista koti- ja paikanetsintää saataisiin käyttää ainoastaan, jos niillä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi. Salaisen erityisen kotietsinnän käyttäminen edellyttäisi sen sijaan, että se on välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi. Salaisesta koti- ja paikanetsinnästä päättäisi tuomioistuin salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta. Kiiretilanteissa tulisi kyseeseen tuomioistuimen jälkikäteisvalvonta mutta koskien vain salaista paikanetsintää. Esitys ehdottaa myös, että salaisen etsinnän yhteydessä haltuun ottaminen ja jäljentäminen olisivat jatkossa mahdollisia.

Tietolähdesäätelyllä vastataan kasvaneeseen katujengirikollisuuteen, järjestäytyneeseen rikollisuuteen sekä huumausainerikollisuuteen. Poliisilla on ollut ongelmia siinä, että he eivät pääse käsiksi ryhmien sisäiseen tietoon. Myös uusi vangitsemisperuste hengen, terveyden tai vapauden vaarantamisen uhan myötä mahdollistaa viranomaisten paremman reagoinnin tilanteisiin, joissa yksilö muodostaa vakavan riskin muille.

Arvoisa puhemies! Täytyy jälleen kerran antaa kiitokset oikeusministeri Leena Merelle aiheellisesta ja hyvästä esityksestä. Viranomaiset tarvitsevat kaikki mahdolliset työkalut pakkoiinsa rikollisuuden torjumiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

14.33 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Vakavaa ja järjestäytyneitä rikollisuutta on torjuttava tehokkaasti. Täällä on useissa puheenvuoroissa tämä näkökulma tullut hyvin kattavasti esiin. Samaan aikaan rikostorjunnan keinojen on oltava oikeasuhtaisia ja oikeusvaltion periaatteiden mukaisia — tällainen näkökulma ei ehkä tässä keskustelussa ole vielä ollut mukana. Viranomaisten toimivaltuuksia ollaan laajentamassa useilla esityksillä. Kun muutoksia tehdään vähittäin ja yksitellen, on vaarana, että kokonaiskuva hämärtyy. Muutosten kokonaisvaikutuksia tulisikin arvioida suhteessa perusoikeuksiin. Nämä ovat oikeuksia, jotka koskettavat ihan meitä jokaista, ja siksi meidän jokaisen kannattaa olla niistä kiinnostuneita. Uusien toimivaltuuksien osalta on voitava osoittaa, että ne ovat välttämättömiä ja vaikuttavia.

Salaiset pakkokeinot ovat poikkeuksellisen voimakkaita toimivaltuuksia. Siksi niiden käyttöä on rajattava tarkasti, ja niiden yhteydessä on turvattava tehokas valvonta sekä toimivat oikeusturvakeinot. Lausuntokierroksella merkittävin kritiikki kohdistui salaiseen kotietsintään, osallistuvan tietolähteen käyttöön ja niiden vaikutuksiin perusoikeuksiin. Lausunnonantajat korostivat erityisesti kotirauhan suojan, yksityiselämän suojan, luottamuksellisen viestinnän suojan sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamista. Oikeuskansleri arvioi, että uusien toimivaltuuksien hyödyllisyys rikosten selvittämisessä ei yksin riitä perusteeksi niiden säätämiseksi, vaan myös välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus on pystyttävä osoittamaan. Lausuntopalautteessa kyseenalaistettiin myös se, onko esityksessä esitetty riittävästi näyttöä siitä, että vakavia rikoksia jäisi nykyisin selvittämättä voimassa olevan lainsäädännön vuoksi. Useat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota myös siihen, miten pakkokeinojen kohteeksi joutunut henkilö voi käytännössä käyttää jälkikäteisiä oikeusturvakeinoja. Sen seurauksena esityksen oikeusturvaa koskevia perusteluja täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

mennettiin jatkovalmistelussa, mutta itse toimivaltuuksia ei juuri kavennettu. [Ben Zyskovicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Jatkamme listalla. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

14.35 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies, ministeri! Marraskuussa 2025 uutisoitiin murhan yrityksestä ja törkeistä huumausainerikoksista tuomitun rikollisen Carl Björkendahlin kadonneen. Björkendahl oli vapautettuna tutkintavankeudesta odottamassa tuomiota, sillä keväällä 2024 annetun korkeimman oikeuden ennakkoratkaisun perusteella rikoksesta epäiltyä ei enää voida pitää vangittuna pelkästään rikoksen vakavuuden perusteella.

Pakkokeinolain 2 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rikoksista todennäköisin syin epäilty saadaan pidättää, jos rikoksesta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin kaksi vuotta vankeutta. Tällaisia niin sanottuja ylitörkeitä rikoksia ovat esimerkiksi murha, tappo ja törkeä raiskaus. Tähän saakka näistä rikoksista epäilty on voitu pidättää jo pelkästään sen perusteella, että kyseessä on niin sanottu ylitörkeä rikos, joka ylittää tietyn vakavuusasteen.

Korkeimman oikeuden ennakkoratkaisun 2024:20 mukaan mainittu pakkokeinolain säännös on ristiriidassa perustuslain kanssa. Ylitörkeistä rikoksista epäiltyjä ei voitu siis enää vangita pelkästään rikoksen vakavuuden perusteella. Ratkaisun mukaan vangitseminen edellyttää aina jonkin pakkokeinolaissa määritellyn erityisen edellytyksen käsilläoloa, kuten perusteltu epäily epäillyn pakenemisesta tai todistusaineiston kätkemisestä tai rikosten tekemisen jatkamisesta. Tällaisia syitä tuomioistuimien ei edellä mainitussa Björkendahlin tapauksessa katsonut olevan, vaikka tuomittu oli järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen ja hän on tehnyt paljon vakavia rikoksia. Hänen nykyisen toimintansa perusteella on pidettävä mahdollisena, jopa todennäköisenä, että hän jatkaa rikollista toimintaansa. Ratkaisu johti mielestäni käytännössä täysin kestävämpiin tilanteisiin, kun yhä useampi ylitörkeistä rikoksista epäilty on jouduttu päästämään vapaaksi odottamaan tuomiota, ja valitettavasti osa heistä on jatkanut rikollista toimintaa tai paennut ulkomaille välttääkseen tuomiotaan.

Arvoisa puhemies! Nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys, jonka tavoitteena on selkeyttää ylitörkeistä rikoksista epäiltyjen vangitsemisen edellytyksiä, on todellakin tärkeä ja kaivattu muutos. Olen jättämässäni kirjallisessa kysymyksessä jo aiemmin vaatinut esityksessä ehdotettuja muutoksia, jotta kaikkein vakavimmista rikoksista epäillyt eivät voi aiheuttaa vaaraa muille tai vaikeuttaa oikeuden toteutumista. Lainsäädännön on turvattava sekä oikeusprosessin toteutuminen että ihmisten turvallisuus. Lisäksi on tärkeää, että ratkaisu ei johda siihen, että rikosprosessiketjun eri toimijoiden työmäärät kasvavat, esimerkiksi kun poliisi joutuu tekemään paljon töitä löytääkseen pakoilevat henkilöt, vangittujen kantelut vangitsemisen jatkamisesta ovat lisääntyneet ja tuomioistuimien pitkien käsittelyaikojen ongelma korostunut entisestään.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi tuomioistuinkäytännössä ongelmalliseksi osoittautunut kohta ja otettavan käyttöön turvallisuusperuste, joka mahdollistaa vangitsemisen erityisen vakavissa rikoksissa, jos epäilty voi olla vaaraksi muille. Samalla korostetaan, että rikoksen vakavuus ja odotettavissa olevan rangaistuksen pituus säilyvät keskeisinä vangitsemisen perusteina ja vakavimmissa rikoksissa ne voivat itsessään muodostaa vahvan perusteen. Vangitseminen ei tietenkään saa olla mielivaltaista, eikä se sitä ole aiem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

minkaan ollut. Myös ylitörkeiden rikosten osalta on huomioitu niin sanotut yleiset edellytykset kuin myös pakkokeinojen käyttöä rajoittavat yleiset periaatteet. Ylitörkeiden rikosten osalta on siis aina arvioitu muun muassa sitä, ettei vangitseminen ole kohtuutonta, ja näin tehdään myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Näiden muutosten tekeminen on tärkeää, jotta viranomaisilla on jatkossa paremmat mahdollisuudet pitää vakavien rikosten tekijät vangittuina silloin, kun se on välttämätöntä. Näin he eivät voi aiheuttaa vaaraa muille, eivät voi paeta oikeudenkäyntiä eivätkä voi myöskään vältellä rikoksesta seuraavaa rangaistusta. Kiitos hallitukselle ja oikeusministeri Merelle tämän tärkeän esityksen tuomisesta eduskuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

14.40 Martin Paasi kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä pakkokeinolain muuttamiseksi on kyse siitä, että vakavaa rikollisuutta koskeva pakkokeinolainsäädäntö saatetaan ajan tasalle. Rikollisuus on muuttunut. Vakavat väkivaltarikokset, järjestäytyneet rikollisuus, huumausainerikollisuus ja laittomat aseet kytkeytyvät yhä useammin toisiinsa. Viranomaisten keinovalikoiman täytyy vastata tähän todellisuuteen. Samalla pakkokeinojen käytön pitää edelleen perustua lakiin, tuomioistuimen valvontaan ja suhteellisuusperiaatteeseen.

Arvoisa puhemies! Yksi esityksen tärkeimmistä muutoksista koskee vangitsemisen edellytyksiä kaikkein vaikeimmissa rikoksissa. Korkein oikeus linjasi vuonna 2024, että pelkkä epäillyn rikoksen vakavuus ei yksin riitä perusteeksi pitää ihmistä vangittuna ennen tuomiota. Oikeudellisesti linjauksen tausta on selvä: ihminen on syytön, kunnes toisin todistetaan. Käytännössä tästä on kuitenkin seurannut tilanteita, joissa erittäin vakavista rikoksista epäilty on voitu joutua päästämään vapaaksi odottamaan oikeudenkäyntiä tai tuomiota. Kyse voi olla esimerkiksi henkirikoksesta tai muusta niin sanotusta ylitörkeästä rikoksesta epäillystä henkilöstä. Tämä ei ole vain teoreettinen ongelma. Jos vakavasta rikoksesta epäilty pääsee vapaaksi, riski voi kohdistua uhreihin, todistajiin, sivullisiin tai koko rikosprosessin toteutumiseen. On nähty tapauksia, joissa vapaana odottava henkilö on poistunut maasta. On nähty myös tapauksia, joissa vapaana ollessa on tehty uusia rikoksia.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys korjaa ongelmaa. Lakiin lisätään uusi turvallisuusperusteinen vangitsemisperuste. Sen nojalla tuomioistuin voisi määrätä ylitörkeästä rikoksesta epäillyn vangittavaksi, jos epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella on syytä epäillä, että hän aiheuttaisi vaaraa jonkun hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tämä ei tarkoita automaattista vangitsemista. Se tarkoittaa sitä, että tuomioistuin voi arvioida konkreettisesti, onko vapaana oleminen turvallisuusriski. Vangitseminen ei saa olla ennakkorangaistus, mutta lain pitää antaa mahdollisuus pitää vaarallinen henkilö kiinni silloin, kun siihen on todellinen peruste.

Arvoisa puhemies! Esityksessä on myös muita tärkeitä muutoksia. Lakiin lisätään säännökset salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tietyissä vakavissa rikosasioissa viranomaiset voisivat tehdä etsinnän ilman, että siitä ilmoitetaan kohdehenkilölle. Lisäksi säädetään osallistuvan tietolähteen käytöstä. Kyse on henkilöstä, joka viranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa osallistuu rajatusti rikollisryhmän toimintaan tiedon hankkimiseksi. Tämä on poikkeuksellinen keino, ja juuri siksi sen pitää olla tarkasti laissa määritelty. Esityksessä helpotetaan myös ampuma-aserikosten tutkimusta. Ampuma-aserikos lisätään ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevaksi perusteri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

kokseksi. Tämä on järkevää, koska laittomat aseet liittyvät usein laajempaan ja vakavampaan rikolliseen toimintaan.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen perusajatus on oikea. Viranomaisille annetaan paremmat keinot puuttua vakavaan rikollisuuteen, mutta keinot sidotaan selkeisiin laissa säädettyihin edellytyksiin. Suomalaisilla on oikeus odottaa, että henkirikoksista, vakavasta väkivallasta, laittomista aseista ja järjestäytyneestä rikollisuudesta epäiltyihin voidaan puuttua tehokkaasti. Uhrien, todistajien ja sivullisten turvallisuus on otettava vakavasti. Tämä esitys vie lainsäädäntöä oikeaan suuntaan. Siksi kannatan esityksen hyväksymistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Meri kommentoida tähän asti käytyä keskustelua? — Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

14.44 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies, oikein mielelläni! Tarkoitin tuossa puheessani sitä, että korkein oikeus oli katsonut — tai ainakin näin minulle virkavastuulla virkamiehet ovat tuoneet esille — että oikeustilan olisi pitänyt olla jo tuollainen. Se on totta, kuten edustaja Zyskowicz sanoi, että siitä alkoi hässäkkä, eli oikeuskäytäntö meni sekavaksi, ja se selkeytetään tässä.

Silloin kun näitä keissejä tuli jo siinä 24 lopulla, muistan keskustelleeni monien kanssa tästä, ja annoin virkamiehille ohjeen, että katsokaa ja etsikää tähän ratkaisut. Kiitän tätä työryhmää ja oikeusministeriön virkavalmistelua, lainsäädäntöneuvos Korpista siitä, että hän on löytänyt ja he ovat löytäneet käytännössä tämän vaarallisen henkilön perusteen sinne uudeksi vangitsemisedellytykseksi.

On hyvä huomata, että tämä uusi vangitsemisperuste on erittäin hyvin rakennettu. Siellä tuodaan nimenomaan indikaattoreita siitä, mikä on esimerkiksi pakenemisvaaran todennäköisyys. Eli jos on esimerkiksi rikollisen toiminnan järjestäytyneisyys, suunnitelmallisuus tai joku muu, niin se puoltaa vahvasti sitä, että voi olla, että poistuu maasta, ja silloin pitäisi olla jopa vastaanäyttöä siitä, että ei poistuu. Eli tämä on erittäin hyvä pykälä vakavissa ylitorkeissa rikoksissa siihen, että ihmiset saadaan pidettyä kiinni. Itse en voi ministerinä ottaa kantaa näihin kaikenlaisiin tapauksiin, mitä on ollut, mutta nyt meillä on ainakin nämä aukot sinänsä korjattu.

Sitten olisin sanonut tästä pysäköinninvalvonnasta, vaikka edustaja Kiljunen jo lähti, että tämä on selvityksessä oikeusministeriössä, niin että se etenee nyt toisin kuin edellisen hallituksen aikana. Silloin sosiaalidemokraattisen puolueen edustajat tekivät siitä lakialoitteen, jonka itsekin allekirjoitin. Valitettavasti se ei edennyt pääministeri ja sosiaalidemokraatti Sanna Marinin hallituskaudella, mutta sekin etenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.03.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.